

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут державної безпеки
Центр захисту національної державності
Спеціальна кафедра «Боротьба з тероризмом» (СК-2)

ЗАТВЕРДЖУЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ»

Освітня програма	<u>Кіберзахист у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Форма навчання	<u>денна (очна)</u>
Статус навчальної дисципліни	<u>обов'язкова</u>
Мова викладання	<u>українська</u>

Розробники:

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри СК-2 ЦЗНД ННІ ДБ від 07.11.2025 року, протокол № 17.

Робочу програму навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньої програми

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	2
Семестр (и)	4
Обсяг (<i>кредити ЄКТС/години</i>)	4 / 120
Кількість змістових модулів	2
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	30
семінарські заняття (СЗ)	30
практичні заняття (ПЗ)	-
лабораторні заняття (ЛЗ)	-
індивідуальні завдання (ІЗ)	-
самостійна робота (СР)	60
форма підсумкового контролю (4)	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, практичних вмінь і навичок щодо правових та організаційних основ формування національного спротиву, територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Завдання:

- формування у студентів чіткого і правильного розуміння основних задач, що стоять перед Силами національного спротиву, територіальною обороною, мобілізаційною готовністю і мобілізацією;

- забезпечення досконалого володіння знаннями щодо особливостей використання спеціальних сил і засобів, а також застосування основних форм і методів організації територіальної оборони, мобілізаційної готовності та мобілізації;

- забезпечення формування у здобувачів вищої освіти практичних вмінь і навичок, необхідних для організації територіальної оборони, мобілізаційної готовності та мобілізації під час введення воєнного стану;

- виховання високої правової культури, поваги до прав і свобод людини, патріотизму, готовності віддано захищати державні інтереси України, високих морально-етичних якостей;

- розвиток постійного прагнення до покращення теоретичних знань та вдосконалення практичних вмінь і навичок, необхідних для діяльності територіальної оборони, мобілізаційної готовності та мобілізації;

- формування ініціативності, творчого підходу, самостійності, високої професійної культури, дисциплінованості, працелюбності, сумлінності, критичного ставлення до оцінки результатів своєї роботи.

2.2. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Територіальна оборона, мобілізаційна готовність та мобілізація» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому вигляді визначені у профілі освітньо-професійної програми «Кіберзахист у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі» (від 11.09.2024 №29/3/1/1-1276/ві), а саме:

ПРН 3	Приймати обґрунтовані рішення з питань забезпечення національної безпеки держави (кіберзахист, забезпечення державної безпеки в інформаційній сфері), у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.
ПРН 10	Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності) (кіберзахист, забезпечення державної безпеки в інформаційній сфері).
ПРН 13	Організовувати та здійснювати керівництво територіальною обороною, мобілізаційною підготовкою та мобілізацією у межах професійної компетентності.
ПРН 14	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань національної безпеки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ПРН 18	Критично осмислювати проблеми інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, у тому числі на міжгалузевому та міждисциплінарному рівні, зокрема на основі розуміння нових результатів інженерних і фізико-математичних наук, а також розвитку технологій створення та використання спеціалізованого програмного забезпечення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Семестр IV						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.						
Тема 1. Особливості сучасного безпекового середовища України: роль і місце національного спротиву в укріпленні обороноздатності держави. Нормативно-правове врегулювання питань територіальної оборони та руху опору України.	22	6	6			10
Лекція 1. Загальні засади та організація національного спротиву в Україні.		2				
Лекція 2. Ризики та загрози національній безпеці. Генезис національного спротиву.		2				
Семінарське заняття 1. Склад, мета і завдання сил національного спротиву.			2			
Лекція 3. Завдання, організація та складові територіальної оборони.		2				
Самостійна робота 1. Досвід організації територіальної оборони у західноєвропейських країнах.						2
Самостійна робота 2. Досвід організації територіальної оборони у країнах Балтії.						2
Семінарське заняття 2. Ризики та загрози національній безпеці. Генезис національного спротиву.			2			
Семінарське заняття 3. Повноваження органів виконавчої влади у сфері національного спротиву.			2			
Самостійна робота 3. Правові засади діяльності національного спротиву в Україні.						2
Самостійна робота 4. Правові основи територіальної оборони в Україні.						2
Самостійна робота 5. Правові засади руху опору в Україні.						2
Тема 2. Взаємодія і співпраця сил безпеки та оборони у системі національного спротиву. Структурно-функціональна модель організації територіальної оборони в Україні.	20	4	6			10
Лекція 1. Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад.		2				
Самостійна робота 1. Порядок організації управління, взаємодії, підтримки та забезпечення сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони.						2
Семінарське заняття 1. Порядок розробки та введення в дію планів територіальної оборони			2			

України в окремих її місцевостях.						
Лекція 2. Основи підготовки та виконання завдань територіальної оборони, порядок організації управління, взаємодії, підтримки та забезпечення сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони.		2				
Семінарське заняття 2. Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони.			2			
Семінарське заняття 3. Гарантії соціального і правового захисту військовослужбовців та членів добровольчих формувань територіальних громад, які беруть участь у національному спротиві.			2			
Самостійна робота 2. Залучення до конфіденційного співробітництва осіб, які беруть участь у виконанні завдань руху опору на тимчасово окупованих територіях України.						2
Самостійна робота 3. Сучасний стан системи цивільного захисту територій в Україні.						2
Самостійна робота 4. Захист населення від надзвичайних ситуацій.						2
Самостійна робота 5. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання і громадян України у сфері цивільного захисту.						2
Тема 3. Підготовка громадян України до національного спротиву. Кіберрезерв сил територіальної оборони.	20	4	12			4
Лекція 1. Навчання та програми підготовки сил для територіальної оборони.		2				
Лекція 2. Порядок організації охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, критично важливих об'єктів інфраструктури, об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення.		2				
Семінарське заняття 1. Завдання, складові та правові підстави кіберрезерву в Україні.			2			
Семінарське заняття 2. Складові підготовки сил спротиву.			2			
Семінарське заняття 3. Особливості боротьби з диверсійно-розвідувальними силами та іншими збройними формуваннями противника.			2			
Семінарське заняття 4. Основи безпечного поводження з вогнепальною зброєю та набоями.			2			
Семінарське заняття 5. Порядок дій в обороні та на блокпостах сил територіальної оборони.			2			
Самостійна робота 1. Завдання, складові та правові підстави кіберрезерву в Україні.						2

Самостійна робота 2. Забезпечення підготовки добровольчих формувань до виконання завдань за призначенням.						2
Модульна контрольна робота 1.			2			
Всього годин за змістовий модуль 1	62	14	24			24
Змістовий модуль 2. Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.						
Тема 1. Основні принципи, зміст та організаційно-правові основи проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації.	18	6	2			10
Лекція 1. Мобілізація – історія, сучасність та досвід інших країн.		2				
Самостійна робота 1. Закордонний досвід мобілізаційної підготовки та мобілізації.						4
Самостійна робота 2. Загальне уявлення про військовий обов'язок та військову службу.						2
Лекція 2. Загальне уявлення про порядок забезпечення мобілізаційної спроможності держави.		2				
Самостійна робота 3. Виконання військового обов'язку в особливий період.						2
Лекція 3. Організаційно-правова основа мобілізаційної підготовки та мобілізації.		2				
Семінарське заняття 1. Основні принципи, зміст та організаційні основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.			2			
Самостійна робота 4. Стимулювання заходів із мобілізаційної підготовки.						2
Тема 2. Обов'язки підприємств, установ і організацій та громадян щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації.	18	6	2			10
Лекція 1. Повноваження органів виконавчої влади, державних органів, органів місцевого самоврядування у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації.		2				
Самостійна робота 1. Обов'язки підприємств, установ і організацій щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації						2
Самостійна робота 2. Обов'язки громадян щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації						2
Лекція 2. Відповідальність за порушення законодавства України про мобілізаційну підготовку та мобілізацію.		2				
Самостійна робота 3. Порядок виконання військово-транспортного обов'язку						4
Семінарське заняття 1. Порядок формування та основні завдання мобілізаційних підрозділів (працівників з питань мобілізаційної роботи)			2			
Лекція 3. Організація робіт і захист інформації про мобілізаційну підготовку та мобілізацію.		2				
Самостійна робота № 4. Фінансування						2

мобілізаційної підготовки					
Тема 3. Структура, зміст та порядок оформлення оперативно-мобілізаційних документів. Виконання мобілізаційних планів, завдань (замовлень) в умовах правового режиму воєнного стану.	22	4	2		16
Лекція 1. Перелік та порядок опрацювання оперативно-мобілізаційних документів.		2			
Самостійна робота 1. Мета, завдання та правові підстави мобілізаційної підготовки в Україні.					2
Самостійна робота 2. Зміст мобілізаційної підготовки.					2
Самостійна робота 3. Загальна характеристика системи управління мобілізаційною підготовкою.					2
Самостійна робота 4. Перелік, структура та зміст документів мобілізаційного плану, форми та зразки їх оформлення.					2
Самостійна робота 5. Порядок розробки мобілізаційних планів та підготовки до виконання покладених на них мобілізаційних завдань (замовлень).					2
Самостійна робота 6. Порядок обліку військовозобов'язаних і призовників із числа працюючих, заходи щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час.					2
Лекція 2. Загальне уявлення про мобілізаційні потужності, мобілізаційний резерв матеріально-технічних і сировинних ресурсів.		2			
Самостійна робота 7. Організація, порядок, обсяги та переліки посад і професій військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню на період мобілізації та на воєнний час.					2
Самостійна робота 8. Міжнародне співробітництво у сфері мобілізаційної підготовки.					2
Модульна контрольна робота 2.			2		
Всього годин за змістовий модуль 2.	58	16	6		36
Підсумковий контроль (іспит)					
Всього годин за навчальну дисципліну	120	30	30		60

4. Основні методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, навчальна дискусія;
- наочні методи: ілюстрування, демонстрація;
- практичні методи: вправи, практичні роботи;
- інші методи: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, конкретизації, виділення основного.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,5
Підсумковий контроль (ПК)	0,5

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: ПСО=К+ПК

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	5
Робота на семінарських заняттях	5
Робота на практичних заняттях	-
Робота на лабораторних заняттях	-
Виконання завдань для самостійної роботи	10
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	15
Виконання модульної контрольної роботи	5

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю – 40.

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Погребицький М.Л. Основи територіальної оборони України : підручник / М.Л. Погребицький, М.С. Романов, М.П. Стрельбицький. Острог : Національний університет «Острозька академія», 2023. 400 с.

2. Тактико-спеціальна підготовка для суб'єктів забезпечення державної безпеки України : навчальний посібник / Романов І.В. та ін. Київ : Алерта, 2023. 272 с.

3. Інформаційна сфера як складова антитерористичної діяльності : навч. посіб. / І. М. Ришов, А. В. Коростиленко, С. С. Кудінов; за заг. ред. І.М.Ришова. Київ : Нац. акад. СБУ, 2021. 224 с.

Допоміжна література:

1. Тероризм і боротьба з ним : Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників. Т. 19 / Під ред. Комарової А. І. та ін. Київ: Віхола, 2000. 610 с.

2. Терористичні злочини: кримінально-правова характеристика та питання вдосконалення антитерористичного законодавства : Монографія / В. П. Ємельянов, Л. В. Новікова, М. В. Семикін; за заг. ред. Ємельянова В. П. Харків : Кроссруд, 2007. 216 с.

3. Ришов І.М. Базові концепти моніторингу тероризму : Монографія / І.М. Ришов. К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 246 с.

4. Протидія інформаційному тероризму та його фінансуванню в сучасних умовах : Монографія / В. В. Крутов, М. П. Стрельбицький, О. А. Шевченко ; за заг. ред. В. В. Крутова. Київ : Вид-во НАПрНУ, 2014. 310 с.

5. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму : Монографія / В. Я. Настюк, С. А. Трофімов. Харків : Право, 2008. 352 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про основи національного спротиву : Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-ІХ. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-10#Text;

2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text;

3. Про загальну мобілізацію : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 69/2022. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/69/2022#Text;

4. Про затвердження Типового положення про штаб зони (району) територіальної оборони : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1442-2021-п. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1442-2021-%D0%BF#Text;

5. Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1443-2021-п. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1443-2021-%D0%BF#Text;

6. Про затвердження Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1447. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1447-2021-%D0%BF#Text;

7. Про затвердження Порядку застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них під час виконання завдань територіальної оборони : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1448. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1448-2021-%D0%BF#Text;

8. Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1449. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF#Text;

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text;

10. Про затвердження Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року № 92. [Електронний ресурс] www.kmu.gov.ua/nras/248852549;

11. Про затвердження форми контракту добровольця територіальної оборони та посвідчення добровольця територіальної оборони : Наказ Міністерства оборони України від 07.03.2022 № 84. [Електронний ресурс] www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0307-22#Text.

